

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile notranee nu se voru primi decatu numai de la corespundintii regulari si „Federatiunii.“
Articlii tramai si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre șese lune . . . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei a.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taca'a timbrala pentru fiecare-cara publicatiune separatu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Vatru, 18, Martiu 1870.

Amicii mei de principie, cunoscundu greutatile materiale, cari avusem a le intempana indata la inceputulu intrupinderii mele si cu cari mam luptatu meru pana in diu'a de asta-di;

considerandu de alta parte necesitatea spriginirei unui organu de publicitate, cu devis'a chiara, facundu opusetiune resoluta sistemului inauguratu, — organu, carele intru combaterea acestui sistemu n'a siovaitu nece odata;

cunoscundu in fine, neajunsele mele materiale si pondulu nesuportabile alu deficitului ce se ingreunase a supra-mi;

conduci de sentiemintele loru nationale si patriotice, binevoira a me imbarbatata atatu prin simpaticie manifestari de adesiune la principiele sustienute de mine, catu si, — afara de acesta spriginire morala, — a-mi surcurge intru neajunsele mele, adunandu pentru „Federatiunea“ ajutorile materiale, fara de cari asiu fi fostu silitu a succumbe in mediulocu luptei ruinandu-me totu odata materialmente.

Vediendu cu acesta manifestare de sentieminte simpaticie, mie multu pretiuite, dar vediendu-le si esprese prin fapta, mai vertosu de la 18. Martiu 1869. (din'a condemnarii mele) inoce, am fostu impresionatu aduncu, nemica inse nu potea egalá bucuria ce am sentitu si placut'a impresiune ce mi-a casionatu faptul, ca pre listele de colecte, alaturea cu numele bravei nostre intielegintie, am vediutu, emulandu, onorabilele nume a le coloniloru lui Traianu, a le filoru poporului nostru, aducandu si ei oboliu loru spre ajutorarea organulu ce lupta pentru drepturile loru, cele inca nerecunoscute, dar neinstrainabile; viaa dovada despre consciint'a nationala a poporului nostru. — Naivele dar subtimele observatiuni ale omeniloru d'in poporu facute cu ocaziunea adunarii colecteloru spontane, si imparteste mie prin DD. Colectanti, mi-a storsu lacrimile si sub marimea acestei impresiuni, lacremandu, am reinnoitu secretulu juramentu alu inimei mele: de a sacrificá pucinele si prea marginitele mele poteri spiretuale si materiale despre cari despuu, tote, laborea si chiaru viet'a pentru interesele cele vitali a le poporulu romanu.

Cu asta ocaziune, si pana candu asiu poté publicá tote listele de colecte, veniu a aduce tributulu de recunoscintia publica ce detorescu amiciloru mei de principie si fratiloru mei de sange, pentru sucursulu materialu datu spre sustienerea diariului „Federatiunea.“

DDieu cu noi si cu santa caus'a coloniloru lui Traianu!

Alexandru Romanu.

Clubulu natiunali si stang'a extrema.

„Pester Lloyd“ de la 16 Mart. spune, dupa „Zastava“, ca „intre deputatii natiunali si stang'a (extrema) camerei ungueresci curgu negociatiuni cu privire la cestiunea de natiunalitate. S'a alesu spre scopulu acest'a unu comitetu constatoriu, de una parte, d'in DD. Iosifu Hodosiu, Ales. Mocioni, Svet. Mileticiu si, de alta parte, d'in DD. Edm. Kállay, Danielu Irányi, Ernestu Simonyi si Iosifu Madarász. Esti doui d'in urma au renunciatu d'a face parte in comitetu. Cei-alalti doui membri magiari au adoptatu punctulu primu alu proiectului serburomanu, carele cuprinde recunoscerea diferiteloru poporatiuni natiunali ale Ungariei; au acceptatu, mai departe, principiuulu, ca limba majoritatii locuitoriloru se fia limba loru oficiale, nu in urma alegerei, ci numai d'in caus'a majoritatii“ (se intielege, ca numai in comune, districte si prefecture.)

Nu potemu prognosticá rezultatele finali ale negociatiuniloru d'in cestiune; nu scimu cu ce pretiu „clubulu natiunali“ aru poté inchia cu pucini magiari d'in estrem'a vre-unu pactu in cestiunea nationale; nu cunoscemu si, prin urmare, nu potemu apretia garantiile si prospectele ce „clubulu natiunali“ si-le promite prin inchierea pactului respectivu. Ce scimu este, ca magiarii d'in camer'a postana, cei d'in drépt'a ca si cei d'in stang'a si mai alesu d'in stang'a extrema, n'au datu nice unu semnu de buna voiintia pentru causele natiuniloru nemagiare ba, in ingamfat'a loru omnipotintia, au lovit, la tota ocaziunea, in noi si in interesele

nostre, au lovit de la inaltimea tribunei legislative, au lovit prin diuariile loru si au lovit prin arbitriulu loru esecutatu prin legi si ordinatiuni direse de man'a libera si liberala a guvernulu magiaru.

Deci, daca este adeveratu, ca venitoriulu nu este alta ce decatu una reflexiune a trecutului, prospectele nostre, in cestiunea pactului d'intre natiunali si magiari, nu ne facu se speramu, ca misuntiele deputatiloru natiunali si negociatiunile atinse mai susu voru produce fructele dorite, — cu tote ca, precum pusetiunea geografica si etnografica a elementulu romanu si magiaru pretinde de la noi, dorimu si vremu, ca magiarii se incete d'a merge pre calea fatale a suprematiei, nedreptatii si a magiarisarei; dorimu si vremu, ca ei se respecte drepturile natiunei romane si autonomi'a Transilvaniei, se respecte si se observe, in tote faptele loru, principiele de egalitate, libertate, equitate si fratietate adeverata: ca ei numai pre calea acest'a si numei prin mediu-locele aceste voru ajunge a vedé realisata intre noi si d'insii legatur'a de amicitia si iubire — conditio sine qua non a esistentiei si prosperitatii elementulu magiaru, isolatu intre cele doue mari elemente puternice si assimilatorie.

Poterea fisica asta-di este in man'a magiariloru: ei potu se o exercite spre binele comunu alu nostru si alu loru seu spre daun'a si stricatiunea comuna a nostra si a loru si mai alesu in detrimentulu venitoriulu loru: aléga-si.

Pre candu deputatii natiunali observa parol'a neutralitatii in cestiunea pensiunarei honvediloru d'in 1848—9 si pactéza cu magiarii d'in stang'a extrema, pre atunci — este bine se scimu — organulu deputatiloru magiari d'in stang'a extrema, „Magyar Ujság“, insulta, in nrulu seu de la 17. Mart., pre eroulu martiru alu natiunei romane, pe nefericitulu Avramu Iancu, numindu-lu „agitatoru.“ Éca ce dice acelu organu magiaru:

„Avramu Iancu, cunoscutulu agitatoru valacu, — de siguru n'a crediutu, ca va fi reprezentatu candu-va, inca in viétia, pre scena. Acest'a inse s'a intemplat in Cinci-Beserice (Pécs); docentele Aloisiu Ruzsinszky au cantatu faptele lui eroice, intortocate intr'o cronograf'a — si, intr'adeveru, facea mai intieleptiesce, deca, in tempulu petrecutu cu scrierea acest'a, facea ce-va lucru mai intieleptu!“

Respingundu dupa meritu insult'a si despretiulu ce respira d'in cuvintele „diariului magiaru“ asup'a martirului natiunei romane, deschiaramu, ca nu asceptamu de la scrietorii magiari se face eroiloru si martiriloru romani si fapteloru loru panegirice seu apoteose, departe suntemu d'a ave acesta dorintia neindreptat'a; ce potemu inse pretinde si pretendemu cu totu ad'insulu de la ei si de la ori-si-cine in lume este, ca se nu-i insulte si batu-jocuresca. B.

Unii d'intre betranii nostri.

Quidquid agis, prudenter age, et respice finem.

De-si cuprinsu cu alte multe afaceri, amu domnu d'in Pest'a, precum se vede, venerabile prin „betranetiele sale,“ si-tiene de detorintia patriotica a face cunoscutu „Gazetei Trans.“, Nr. 17, unu evenimentu care pote va face epoca in anale vietiei nostre natiunali — adauge, cu ironia, betranulu nostru respectabilu. Acestu evenimentu, se intielege, nu pote fi altulu decatu in ceputulu seriosu si regulatu pentru realisarea unui teatru natiunali.

Daca conformu assiomei: In senibus consilium, „betranulu“ corespundinte ar' fi adusu contr'a infiintari teatruului romanu argumente dictate de ratiunea unui betranu si ar' fi combatutu cu sange rece, cestiunea teatruului precum se cuvine unui betranu incaruntitu prin studie si esperientia, amu fi fostu multumitori betranulu pentru consiliile sale intielepte si pote, fiindu convinsi de sinceritatea si bunetatea loru, le amu fi si primitu. Inse betranulu nostru, uitandu-se de respectulu ce detoresce eta-

tii sale, crede ca insultele si batujocurile personale sunt argumente destulu de puternice pentru a nimici ide'a infiintari unui teatru natiunali d'in coce de Carpati; asié dara inainte de tote corespundintele nu cerca a combate ide'a teatruului prin argumente sanetose ci prin insulte personale.

Eca argumentele corespundintelui venerabilu: „Cine-va — dice elu intr'unu locu — scriendu pote una piesa teatrale, comedia ori drama, desfetandu-se in fetulu seu celu frumosu, a venit la convingere, ca nu e folosu si nu aduce nici una placere a scrie piese teatrale romanesce, daca nu le poti dá vietia pre o scena romanesca! si inca, vrendu nevrendu, merse mai departe si se nascu in elu „ide'a teatruului natiunali.“ Asié mi-initipuisem eu, ca s'a nascutu ide'a teatruului. — Ide'a acest'a capeta aripi, s'boru in tote partile locuite de romani (sic) si acesti-a insetati de o placere asié sublime strigara cu una gura: teatru natiunali! teatru natiunali! si (nemica alta era materia de conversare, intre intielegintii (teneri) romani, si de scriere, in foiele redigate (era) de (teneri) romani.“

Asié graesce intieleptiunea betranulu nostru venerabilu! Cine nu este petruncu de adeverulu acestoru argumente sanetose? Cine nu este convinsu, ca betranulu nostru este intieleptu, domolu, umanu. si ca intielegintii (teneri) romani si foiele redigate (era) de (teneri) romani, cari au desbatutu cu sange rece ide'a infiintari teatruului natiunali, sunt de despretiuiti si de insultatu?

Corespondintele, continuandu, dice apoi ca intielegintia romana d'in Pest'a a tienutu in 29/febr. una conferintia in caus'a teatruului natiunali; ca intielegintia tenera adunata in numeru mare a eruptu in „se traiesca“ entusiastice (betranulu nostru corespundinte este aci destulu de nedelicatu dicundu: La unii li place a scrie „freneticie,“ inse cu tote ca aici s'ar' potrivit acesta espresione — adauge elu — nu o-a intrebuintiatu, pentru ca i este uritu de ea); mai departe, avendu, precum se vede, una buna mesura de umoru, totu corespundintele nostru betranu dice ca, daca ar' fi vorb'a numai de a dori fara a cugeta, apoi elu ar' dori ca se face d'in fiecare romanu economu cate unu consiliariasiu si se-i dea cate una carutia cu patru cai, ca se nu se osteneasca mergandu la lucrulu celu greu de campu; aceste si mai multe ar' dori corespundintele betranu pentru romani, daca dorirea ar' fi de ajunsu pentru a poté fi romanu bunu si natiunalistu mare; apoi si-esprime indoie'a despre potintia infiintari unui teatru natiunali in tempulu de facia! si, prin urmare, elu este silitu a si trage totu sucursulu de la una intrupindere, despre a carei-a realisare elu cu totulu se indoiesce.

Apoi, in lipsa de mai multu umoru si venindu-si in ori, dice, ca inainte de tote se ne casegamu cele necesarie, apoi cele folositorie si numai in urma cele jucunde! Asié de exemplu, mai antaia societati de lectura, de conversare, de prinderi in musica vocale si instrumentale, declamatiuni, represintarea unoru piese mai mice in cortele private, scole poporale, de mediu-locu si mai inalte, de cari d'in urma nu avem nici un'a; afirma apoi ca trebuie multi bani pentru unu teatru; ca omenii s'au si cam saturatu de conferirile cele multe spre scopuri, d'in cari multe nu s'au realisatu si banii s'au dusu totu-si pre aci incolo; se asceptamu tempuri mai bune; daca chiaru voimu se ne desfetamu in productiuni, apoi se chiamamu candu si candu societatile teatrale d'in Romania; doresce ca elu se se insiele si se ne ajutore Ddieu, — de-si si-trase mai in susu totu sucursulu de la acesta intrupindere; in fine, se teme ca alergamu dupa lucruri cari nu le potemu ajunge, si neglegemu ce'a ce mai usioru amu poté si ar' trebui se grigimu si se cultivamu!

Nu ni amu propusu a trata, cari sunt tore buintiele nostre necesarie, folositorie si in urma ele

j u c u n d e. Insemnămu inse afătu-a, că noi ni vomu dá concursulu nostru posibilu afătu la infintia-rea de societăți de lectură, de reuniuni musicali, de scole populare, de midi-locu si superiori, academie etc., câtu si la infintia-rea unui teatru romanescu d'in coce de Carpati. Corespundintele nostru betranu se sparia de contribuiri cele multe de bani, d'inte cari multe n'au avutu nece unu rezultatu. Intrebămu, pentru ce corespundintele respectabilu nu-si implinesce „detorinția patrio-tica“ de a cere sema de la toti acei-a, cari au dilapidatu banii conferiti pentru afătea si afătea scopuri nercalisate. Eră bine, dacă faceă acést'a; lu asigurămu, noi inea lamu fi ajutoratu in im-plenirea „detorinției sale patriotice.“ De altmintre-a „Omne initium durum.“ Asié este si cu teatru romanescu. Nu este vorba, ca sê potemu noi con-ferti in tempu de unu anu sêu doi nu sciu câte milioane; nu, acést'a, scimu bine, este cu greu dacă nu chiaru imposibilu; fără este bine dacă se face inceputulu câtu mai eurenđu, si apoi preste 30—40 de ani se pote că teatru va fi infintiatu. Sêu dora sê asteptămu, pana ce „betranulu“ co- respundinte va vedé de bine a face elu insu-si una propunere pentru infintia-rea teatrului romanu? Inse elu pote sê mora asta-di mane, si sê duca in gropu cu sine propunerea sa. Ace'a ce e si mai curiosu inse este, că „betranulu“ corespundinte a tacutu pana ce s'a desbututu, de 5—6 lune incoce, cestiunea teatrului romanu prin diurnale redactate de „tineri“ romani, si asta-di, candu s'a facutu unu inceputu s e r i o s u si r e g u l a t u pen- tru ralisarea ideei, i-a venitu in munte a con- damná inceputulu s e r i o s u alu reali- sarei. Pentru ce n'ai impedecatu reulu la tempu, Dle corespundinte betranu? Pentru ce n'ai comba- tutu prin suaturile DTale intiepte ideele ratecite a le acelu intieleginti (tineri) romani cari, in orbi'a loru, a datu publicității una idea neesecu- tabila, precum credi DTa asta-di? Noi cei „tineri“ asié credemu, că Dnulu corespundinte „betranu“ eră multu mai intieptu dacă, in implinirea de- torinției sale patriotice, ar' fi abatutu pre intie- leginti (tineri) romani de la ide'a loru ratecita, adeca infintia-rea teatrului romanu. De altmintre-a betranulu nostru intieptu ar' trebuf sê scia, că natiunea serbesca d'in Ungari'a este multu mai mica decâtu natiunea romana d'in Transilvani'a, Ungari'a si Banatu, si cu tote aceste are unu teatru natiunala in Neoplant'a; ar' trebuf sê scia, că chiaru si unu diurnalu strainu „Der Osten“ (nu scimu dacă e redactatu de intieleginti „tineri“ sêu „betrani“ germani) a salutatu ide'a infintia-rei unui teatru romanu d'incoce de Carpati. Inse co- respundintele betranu si intieptu n'a vedutu, n'a auditu, n'a cetitu nimica; sêu dora crede că foiele redactate de intieleginti (tineri) romani sunt nu- mai glume si copilaie spre desbutarea Domniei Sale si că Dsa, fiindu betranu, are totodata privi- legiulu de a fi intieptu? Noi venerămu si re- spectămu betranetiele sale, inse de asta data n'a doveditu că Dsa inea se tiene de acei betrani, despre cari se pote dîc, că: In senibus consilium. Nu, Dle corespundinte betranu, că-ci DTa nu ti-ai implitu detorinția patrio-tica cu blandeti'a si seriositatea, ce se cuvine unui betranu; nu, pentru că DTa afirmi, in unu modu vatema- toriu si insultatoriu, că aplausele intieleginti- tenere romane la propunerea Dlui Misiciu s'aru fi potutu numi mai bine „frenetice“ decâtu „en- tusiastice.“

Noi cesti „tineri“ potemu dá chiaru si sua- turi corespundintelui „betranu“ d'in Pest'a; a nume: sê nu condamnă Dsa una idea d'in singur'a cauza că este sustienuta de intieleginti „tineri“ romana si de foie redactate éra-si de intieleginti „tineri“ romani, că-ci intieptiunea, prudinti'a si sciinti'a nu sunt proprietate esclusiva a fi-carui betranu; că-ci intieleginti'a este intieleginti'a in ori si cine, fia tineru, fia betranu; că-ci unele foie redac- tate de intieleginti tineri romani si-potu impliti deto- rinți'a de multe ori mai bine decâtu nisce „consiliariasi“ cari, pote, au fostu in tota viet'i'a loru servili si s'au tereitu inaintea stapaniloru loru; apoi nu creda corespundintele „betranu“, că noi intieleginti cei „tineri“ romani aspirămu a deveni, in ori-ce i m p r e g i u r â r i, nisce „c o n s i l i a r i a s i“ de ai Dnfei Sale, ci vomu preferi totu-de-un'a a remané o p i n e a r i si a ne impliti detorințiile nostre de intieleginti „tineri“ romani. Ai intie- lesu, Dle corespundinte „betranu“, ace'a ce ti- spunu intieleginti „tineri“ romani?

In fine, vomu mai spune corespundintelui „betranu“ d'in Pest'a că, dacă s'ar fi presentatu la conferinti'a adunata in 25/10 febr. in caus'a tea- trului romanu, ar' fi potutu vedé, că presiedintele de etate alu conferinti'a fostu venerabilulu betra- nu Gavielu M i h a l i, septemviru si barbatu cam de 60 de ani; că, afara de intieleginti'a tenera

romana, au fostu de fatia (mai toti intieleginti be- trani si deputati romani d'in Pest'a; apoi mai scia inea corespundintele „betranu“ alu „Gazetei Tr.“, că prin corespundinti'a sa a facutu unu reu servitiu intieleginti betrane romane d'in Pest'a, că-ci noi-amu poté insfră cu numele pre toti acei trei-patru (numai trei-patru) „betrani“ romani d'in Pest'a, cari, cuprinsi cu multe alte a f a c e r i, n'au potutu sê se infatisiedie la con- ferinti'a adunata in caus'a teatrului romanu; sêu dacă corespundintele nostru „betranu“ a fostu de fatia si n'a avutu curagiulu de a observă la pro- punerea Dlui Misiciu, primita unanimu: „ci bine — da vedi că ast'a, — da vedi că ceea,“ precum se esprime Dsa in limb'a sa umoristica, apoi de ce se i m b u l d i e s c e la „Gazeta Trans.“ cu corespundinti'a sa plina de insulte si de batujocuri contra intieleginti (tineri) romane, si con- tră foieloru redactate (éra) de (tineri) romani cari, emitendu si spriginindu ide'a infintia-rei teatrului romanu, n'au insultatu pre nimcne, si asié nece pre Dlu corespundinte „betranu“? Si de ce Dlu corespundinte serie neadeveruri, cari nu convinu nece decâtu betranetieloru sale, pre cari noi le venerămu si respectămu cu tota fragedimea ani- mei nostre tinere?

Dacă Dlu corespundinte „betranu“ ar' fi ob- servatu bine assion'a Dsale: Quidquid agis, pru- denter age, et respice finem; dacă ar' fi tratatu cestiunea teatrului romanu asié precum se cuvine, fără de a mestecă sarcasme si insulte contra in- teligentiloru (tineri) romani si contra foieloru redactate (éra) de (tineri) romani; apoi, lu asigu- rămu, nu ar' fi fostu silitu sê asculte aceste pre- lectiuni de la

Unulu d'inte inteligentii (tineri) romani.

D'in comitatulu A l b e i - d e - s u s u n i se serie că acolo (preste putienu se va alege deputatu in loculu lui Bartina, care a moritu; éra apoi co- respundintele adauge: Este unu secretu publicu, că in an. 1869 in câte-va cercuri electorali „con- ductorii intieleginti“ ai poporului si-batura jocu de conclusele d'in Miercurea, pentru că togmai in butulu acelu-a amagira si silira pre alegatori romani ca sê iè parte si sê alege totu Deákisti, cari fara romani nu aru fi reesitu in multe locuri. Tocma asié se va intemplă si acuma in acelu comitatu petecitu, pentru că t r e i a m p l o i a t i e i r o m a n i, apoi unu n o t a r i u d'in satulu Ga- lati si unu b i e t u d e p o p a d'in W. luera orbesc pentru ca sê duca pre romani la urna si sê alege, ghiciti pre cine? pre secuulu L á z á r u M i h á l y, emosentu forte bine romaniloru d'in tiran'ele lui de la an. 1849, caditu in feliori de cercetări si unulu d'in corifeii companiei depu- tatiloru Császár si B e n e d e k, cari luera pentru desfintia-rea districtului Fagarasiului si cari au elocitu si mintiunile cuprinse in interpelati- una cea necalificabila a lui Császár.

De nu se voru retrage si asiedia acei romani intriganti si mituiti; de voru cutezá sê duca pre omeni la urna cu sil'a, precum s'a intemplatu in anulu trecut, li se voru publică numele, pentru ca sê-i scimu cu-totii, atătu pre dinsi câtu si pre acei-a, cari i punu la cale de la Clusiu si de la Sabiu. Dacă politic'a passivității nostre ar' fi fostu esecutata preste totu pre t e r e n u l u e l e c t o - r a l e cu credinti'a si lealitate, atunci rezultatele aru fi degiá cu totulu altele. Asta-di inse chiaru Deákistii, vorbindu in conversatiuni private, nu- mescu poltroni miserabili pre toti romanii, câtu au luatu parte la alegerile loru, si si-batu jocu de acea lipsa de disciplinã si solidari-tate.

Sê avemu grige dara, ca adversarii si inimicii nostri sê nu ne batu-jucuresca cu epite- tele de poltroni si miserabili d'in causa că nu avemu nece afăta taria morale, ca sê tienemu la ace'a ce amu decisu noi insine in Conferinti'a de la Miercuri-a, adeca passivitate ab- soluta fatia cu diet'a Ungariei.)*

Clusiu, 13/3 1870 st. n.

Zsig'a bácsi prin Ardealu, — mobilele dietei d'in Sabiu, — senatele scolastice, — unu tribunu romanu ca vice- spanu magiaru, — societatea romana de lectură d'in Clusiu.

Am espusu una suma de obiecte de ose- bita natura; nu face nemica, le voi atinge tote pre rendu.

„Federatiunea“ amintise despre caletori'a in Ar-

*) Ne rogămu de toti corespundinti nostri d'in Transilvani'a, ca sê nu intardie a ni tramite spre publi- care numele totoruru acelu romanu, cari luera contra concluseru Conferinti'a d'in Miercurea, pentru ca poste- ritatea sê-i cunosca. Red.

dealu a deputatului Naseudeniloru celu cu doue voturi. Acésta caletoria a fostu la inceputu forte misteriosa, — dupa-ce inse se alese de deputatu avocatulu Cseri in cerculu Monorului d'in dis- trictulu Naseudului, nu mai eră nice unu secretu, cum-că dlu Sigis. Poppu pentru ace'a se dusesse, sêu mai bine dîsu, fîu tramisu la Naseudu tocma pre timpulu acestei alegeri, ca sê mediolocésca ale- gerea numitului avocatulu de deputatu, cu afătu mai tare, că-ci caletorindu cătra Naseudu prin Clusiu, dlu Sigis. Poppu a sioptitu unoru ome- ni, cumcá unulu d'inte scopurile caletoriei sale la Ardealu este, ca sê recoende de deputatu ale- gatoriloru d'in cerculu Monorului pre unu barbatu harnicu. Pricepemu acuma, că acelu-a eră advo- catulu Cseri d'in Pest'a, pre care, de sine se in- tielege, lu-cunoscu si copii in districtulu sêu de alegere. Dîsei, că unulu d'inte scopurile dlui Sigis. Poppu eră mediu-locirea alegerii acestui magiaru de deputatu romanu, acum inse incepu a fi cunoscute si alte misiuni de a-le dlui Sigis. Poppu. Anume, am auditu de la mai multi, cum că dsa, cu ocaziunea trecerii prin Clusiu, s'a lau- datu cu ace'a, că ministrulu de justitia Pa tra- misu la Ardealu, ca sê-si castige prin dsa cuno- scinti'a despre acei Romani, cari aru fi apti de-a fi aplicati cu ocaziunea organizarii justitiei, ca ju- decatori la nouele tribunale. Se spune, cumcá dsa a aretatu si una scrisore autografa a ministrului de justitia, prin carea i se incredintieza compunerea listelor despre cei ce aru fi de-a se aplicá la tribunale. Nu scimu in câtu sunt genuine acre- ditivile dlui S. P., dar' atăta este adeveratu, cum- că dsa a amblatu numai drumulu Clusiniului, Gher- lei, Deesiului si alu Naseudului, pre care cale greu credu ca sê-si fia potutu castigá cunoscinti'a totu- roru Romaniloru d'in Ardealu, cari sunt apti de-a fi aplicati la tribunalele infintia-nde. Că in dru- mulu sêu cătra Naseudu a aretatu cui-va acredi- tiv'a sa, nu scimu, — nu ne indoim inse, că in Naseudu va fi aretatu-o si acolo va fi si compusu una lista, d'in posturile cele mai de capetenia, pre la judecatorie, . . . cele-lalte se intielegu de sine. —

Mobilele dietei d'in Sabiu, transportate la Clusiu, cu ocaziunea dietei d'in 1865, nu de multu se vendura pre calea licitatiunei in piati'a Clusiu- lui, — tota lovitura de doba, se pareă că vré a publicá „finis auctonomiae Transilvaniae.“

Senatele scolari ale comitatelor inaintezal prin Transilvani'a pré putienu scopurile legei de instructiune, se pareă că bravii Romani d'in comi- tatulu Albei inferioare sunt cei mai activi pre- langa legea de instructiune publica, pentru-că, dacă sum bine informatu, in siedinti'a prima a senatu- lui scolaru alu acestui comitatu, tienuta in Aiudalu pre candu membrii Romani, ha si Unguri, in altee comitate, d'in interesu confessiunala, dacă nu d'inf- alta cauza, — denegara depunerea juramentului normatu in instructiunea ministeriale, in Alb'a infer. Romani civili si beserip- canii, jurara unguresce, — vreusé d'icu in limb'a magiara. Nu scimu d'imo Blasiu fostu-a cine-va acolo, dara atăta este ade- veru, că vice-inspectorulu, dlu Augustinu Pappu pre acelu timpu eră si protopopu, cele-alalte apoi éra se intielegu de sine. In ver'a anulu trecut, fiindu denumitu de vice-inspectorulu scolaru in acestu comitatu Teofilu Hosszu, vice-comitele d'in cottu- lu Clusiuului, in loculu lui se alese de vice-comite- Petru A j t a i d'in campi'a Transilvaniei, unu un- guru, dara crescutu intre poporu si si altminteru unu omu, care se intereseza de sortea poporului. La alegere, dupa-ce romanu nu eră candidatu, Romani inea votara pentru acestu-a, éra nu pens- tru alu doilea candidatu unguuru, S i k o. Pote vol- tuile Romaniloru facura de P. A. a reesitas. Dara sê vedi! — Romani numai necasu i facuru lui Ajtai, cu voturile lor, că-ci dupa cum ni spune „M. Polgár“, Ajtai a fostu in 1848 tribunulu romanescu, si prin urmare, dupa-ce rivalulu sêu Siko a descoperitu acestu oficiolatu, primu A. a invitatiune, că sêu sê se purifice, sêu sê abdica de oficiu. Cum s'a purificatu Ajtai, nu ni este cunos- cutu, dar' totu „M. Polgár“ ni spune, cum-ét acésta cauza s'a sinitu intre concernenti cavale- resce. Ce cavalerismu s'a desvoltatu intre honve- dulu acuatoriu si intre tribunulu acusat, est a inea unu secretu. Totu secretu este inea si ace'a că invinsu-a ore tribunulu sêu honvedulu, acé- inse remane lucrulu caracteristicu, că unu frate- lui Ajtai, — totu „M. Polgár“ serie, — a fost honvedu, s'a luptatu pentru tiera, — fratele sê inea n'a facutu alta, — s' nu pricepe pentru-cé este persecutatu fratele sêu chiaru de ar' fi fost tribunulu romanu, pre candu alti tribuni si con- datori de ai Muscaliloru siedu in ministeriu?!

In Clusiu s'a infintiatu, inea in anulu 186 ori 1861, una societate romana de lectură, — acést'a a inffloritu ore-candu-va si a adunatu ur

bliblioteca frumoasă și membrii ei prelungă această cîteau diariile române într-o chilie din casele prochiei gr. cat. de aici, țineau disertații despre materie din osebite ramuri ai științelor. Această societate este în decadere, membrii ei nu ătescu tassele, disertațiile au încetat, comite- lu societății, în loc de-a ține în fiecare lună te una ședință, se adună foarte rar, — la unarea generală publicată pe 3 Martiu a. c. a înfaciatu numai trei membri, ceilalți au ositu d'impreună cu presedintele și secretariulu. rogresu minunatu! Asta-data numai atât. X

Cuventarea dlui Em. B. Stanescu

cestiunea pensiunării Honvédiloru magiari d'in 1848—9,

(ținută în ședința de la 12 Mart.)

(Fine.)

Ca omu, me plecu în aintea faptelor glorioase ale unui onvéd; dar nutrescu totu asemenea sentimente și facia n apertorii patriei și națiunei mele; asceptu pentru ei emene respectu și d'in partea altoru-a; pentru că, de-și ptele de libertate d'in Americ'a au fostu gigantece, tu-si luptele honvédiloru d'in Ungari'a și ale eroiloru ostri d'in Transilvani'a, prelungă tota „modicitatea“ ru, au fostu mai gigantece, d'in cauz'a, că aveau d'a adură lipse mari și numeroase.

Vau placutu a dîce: Să aruncăm velu asupra trecutului! Eu încă dîcu această; dar dorescu totodata, să invetiăm d'in exemplele trecutului. Trecutul ne a vtiatu, în fine, că — fire-ămu noi de ori-care naționa- țate — toti avem una sorte în patri'a comună; avem n apertorii în comună această patriă în contr'a inimiciloru, la ei interni s'eu esterni, și în contr'a toturoru pericloru; că-ci, de-și nu vremu să marturisim priatu, simțim înse în inim'a noastră și mîntea sanetosa prevede și scie, că există unu inimicu strainu, unu colosu, carele ne amenință pre totu cu periculu pe- ririi. Și, dacă vremu să luăm în drépta consideratiune constelațiunile nostre de statu, nu trebuie să recurgem la arm'a insultațiuniloru, ci trebuie să stermim în noi, cu ori-ce pretiu, sentimentulu simpatiei și să inlaturăm politica provocatoriă. (Aprobare.)

D'in cuvintele capiloru principali ai stangei am in- țelesu, că ei nu voiescu a face aci cestiune de partita. Este forte chiaru, că, după cele premise, nu potu să dau dreptu afirmațiuniloru lor; pentru că, dacă proiectulu de concludu alu stangei propune numai ajutorarea honvédiloru ungureni, a veduveloru și orfaniloru acelor-a; dacă d-loru au uitatu pe veduvelu și orfanii eroiloru ce au operatu existința națională d'in țierele sorori ale Ungariei; dacă ei voiescu să ajutore numai pre eroii invalidi d'in 1848—9 i unei părți a statului: atunci propunerea lor se pote consideră cu dreptu cuventu de una cestiune de partita; pentru că satisface numai una partita și nu pre totu acei e au facutu parte d'in luptele dela 1848—9. (Aprobare și drépt'a.) D'in această cauză nu potu să spriginescu propunerea stangei.

Intelegu înse, onorab. drépta, că, nevoindu să pri- nti propunerea stangei, trebuie să aveți ore-cari consideratiuni politice, și n'afflati de bine a le descoperi înaintea amerei, ca vulgulu profanu să nu-si pota dá parerea sup'ra lor. Dar eu credu că, în una camera constituțională, sinceritatea se pote observă în tote cestiunile, că-i altu-cum nu potu să intielegu imunitatea. Sum con- insu, că veti lucră d'in tote poteriile pentru d'oborirea proiectulu de concludu, dar sum convinsu de alta parte despre această, că nu respectarea naționalităților este otivulu ce ve îndemna să procedeti estu-modu; motivulu leveratu este, că guvernulu d'in Vien'a nu-i place pensiuna- a honvédiloru d'in 1848—9; pentru că, precum a dîsu condeputatulu meu, Miletics, creatorii trebe- ru „comune“ nu vreu să sântiuneze revoluțiunea prin riginirea honvédiloru d'in 1848—9. Este lucru dorerosu, ca termometrulu politicu, cu privire la cauzele nostre in- rne, încă este totu în Vien'a; dar esperința ne invetiă; elu este intru adeveru în Vien'a. Eu sum deputatulu nopolei; acolo locuescu romani și unguri; mi-paro reu, onorab. drépta se încerca, prin motivațiunile sale, să gite pe poporulu magiaru contr'a naționalităților și vice- ersu. Mie mi-ar plăc, ca să vedu consolidandu-se fra- tatea nu numai în cerculu meu electoralu, ci în tota țr'a și să nu se inversiune una parte contr'a celei-lalte.

Bine a dîsu Dlu Aristide Mátyus că lupt'a onorab- epte nu este lupta de arguminte ci lupta de preteste. ădintia și sinceritatea, ori care d'in doue, aduce cu ie, ca drépt'a să aiba unu argumentu ore-care pentru otivarea rejectarei proiectulu de concludu: binevoiti a f cu elu la lumina; dar trebuie să respingu tote insinuați- ile facute cu privire la naționalități. Nu voiu să primescu otivulu, că drépt'a, numai d'in respectu cătra romani, (serbi) combate pensiunarea honvédiloru d'in 1848—9, nu-lu tu primu d'in cauz'a, că ea, drépt'a, are încă omnipotin- a d'a votă această ce vre, și pentru această n'are trebuin- de arguminte nice de respectarea naționalităților. Ea primu și proiectulu d'in cestiune, dac n'ar existe unu ersu latentu, care o împedeca.

Candu deputatii naționali au prezentatu proiectulu de lege pentru naționalități, ati avutu ocaziunea d'a satis- face pretensiunile naționalităților precum ati avutu-o candu s'a facutu legea uniunei Ardealului; dar ocaziunea vi-s'a datu de multe ori și ati potutu multiam celu pucinu une- le d'in pretensiunile naționalităților, asié d. e. candu s'a cerutu o suma anumita pentru fundarea unui teatru romanu și alt'a pentru infintiarea școlorulu [secundarie cu respectu la naționalități. Onorab. drépta înse a tacutu atunci, că-ci interesulu ei n'a pretensu să vorbésca. Acum înse, candu are trebuința de scutu, provoca cestiunea de naționalitate. Dreptu-ce, nepotendu primu proiectulu de concludu în form'a ce o are, trebuie să dechiaru totodata, că nu voiu să votezu contr'a lui ci, cu privire la meritulu cestiunei, voi uremané neutralu. (Aprobare în stang'a.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Ședința de la 15 mart.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll. D'in partea guvernulu au fostu de facia ministrii: Col. Bedekovics, c. Iul. Andrássy și Stef. Gorove.

Dupa autenticarea procesulu verbalu alu ședinției ultime, presedintele pune pre biurulu camerei mai multe petitiuni, cari se tramitu la comisiunile res- pective.

Notariulu Colom. Széll cetesce raportulu comi- siunei economice relativu la bugetulu camerei pentru lun'a lui martisoru. — Se va tipari și pune în desbate- rea camerei.

Paulu Ordódy raporta, că comisiunea verificatoriă a verificatu alegerea deputatulu Ladis- lau Korizmics, rezervandu-se terminulu legale de trei-dieci zile pentru presintarea protestorulu ce s'aru face contr'a alegerei lui. — Se admite în secțiunea 6.

Iul. Kaucz, raportandu în privința pro- iectelor de legi ale ministrulu de finanțe, transpuse comis. financiarie spre consultare, recumenda camerei primirea lor. — Se voru tipari și pune la ordenea dilei.

Trecundu-se la ordenea dilei, se suscepe desbaterea speciale a supra recerintiiloru estra-ordinarie ale minis- teriulu pentru apertarea țierei. Se voteza titulu I, preli- minatu cu 82,000 fl., titulu 2 cu 16,400 fl., titulu 3 cu 107,500 fl., cu totulu 205,900 fl. v. a. — Se adopta, mai departe, milionulu remasu d'in bugetulu pentru an. 1867, care, conformu dorinței minis- trulu pentru apertarea țierei, s'a trecutu în estra-ordina- riulu bugetulu pentru an. 1870, și cu această sa ter- minatu desbaterea a sup'ra bugetulu pentru apertarea țierei.

Se pune în desbaterea camerei raportulu deputati- nei regnicolare în afacerea fiumana. Acestu-a contine negociatiunile decurse între membrii croati, fiumani și un- guresci ai deputatiunei regnicolare; precum se scie, ne- negociatiunile aceste n'au avutu neci unu resultatu, d'in cauz'a că membrii croati ai deputatiunei nu au voitu să se abata de la bas'a ocupata în cestiunea această. Intre atari impregiurări și d'in cauz'a că în urm'a depunerei mandatelor a trei membri croati, a fostu imposibile con- tinuarea negociatiuniloru, deputatiunea regnicolară s'a vediutu indemnata, a primu provisoriuulu proiectatu de membrii croati și să propuna camerei, ca această să in- vite ministeriulu pentru a se ingriji despre administratiu- nea afaceriloru comerciale și marine, neamintite în pro- visoriu.

Gavr. Várady spune, că sar poté vorbi multu despre cestiunea fiumana; densulu înse se marginescu numai a presintă urmatoriulu proiectu de concludu: „Luandu-se spre știința raportulu comisiunei unguresci, emisa în afacerea cestiunei fiumane, camer'a impoterni- cesce ministeriulu, ca, pana se voru poté resolve defini- tivu cestiunile pendinti, să intruduca unu provisoriu estu- modu, ca cu sistarea activității comissariulu regescu să se numesca numai decātu unu guvernatoru; mai de- parte, ministeriulu să primesca și conduca administratiu- nea cetății și a districtulu Fiumei, era comitatulu Fiumo să-lu predée guvernulu croatu autonomu. În fine, de ora- ce administratiunea afaceriloru comune cu privire la comerciu și marina nu pote suferi amênare, guvernulu este invitat a dispune și în privința numiteloru afaceri comerciale și marine.“

Minist. c. Iul. Andrássy primesce proiectulu lui Várady, fiindu că acel'a este identicu cu raportulu deputatiunei; de aici se pote vedé, continua oratorele, că între partite nu existe neci una diferință cu privire la cestiunea fiumana; numai un'a nu o pote acceptă, și această este, că i se impune ministeriulu a execută, fara amênare, proiectulu d'in cestiune. Trebuie să se iée în consideratiune intervalulu, care existe între acceptarea proiectulu și între aprobarea raportulu deputatiunei croate d'in partea dietei croate; proiectulu numai asié pote avé valoare, dacă lu primesce și diet'a croata. Impa- ciuirea n'a succésu definitivu, dreptu-ce intruducerea unui provisoriu este neincungiurabile; Majest. Sa a cerutu, ca afacerea această să se termine cu motivare co. na., deci ar fi necorectu a delatură stadiulu interimalu. Oratorele

pote comunică liniscitu, că cestiunea această s'a pertratau între guvernulu ungurescu și celu croatu, și se pote speră, că diet'a croata, carea se va intruți cātu de cu- rendu, va întinde mana guvernulu ung. în cestiunea acé- st'a. Incorporarea cottulu Fiume este una dorință vechia a Croatiei, carea se va și realiză acuma; afacerile co- mercialie și marine sunt comune. Nu incupe indoieala, că diet'a croata va primu provisoriuulu; dreptu-ace'a pro- pune, ca camer'a să accepteze proiectulu lui Várady cu clausul'a, că provisoriuulu va pasi în vietia atunci, candu diet'a croata va fi aprobatu raportulu deputati- nei sale.

Col. Tiszau nu voiesce să ascepte, ca diet'a croata să aprobeze raportulu deputatiunei sale; dreptu-ace'a pri- mesce proiectulu lui Várady.

Franc. Deák spriginescu propunerea ministr. Andrássy.

Presedintele întreba, dacă camer'a primesce rapor- tulu deputatiunei regnicolare? — Se primesce. Adou'a întrebare este, dacă camer'a privește de indestuloriu teastulu propunerei, ce se cuprinde în raportu, s'eu voiesce a primu proiectulu lui Várady, care este mai detaiatu și mai precisu?

Gavr. Várady observa, că nu se pote votă a sup'ra raportulu deputatiunei regnicolare, de ora-ce acelu-a contine numai principie generale, și e formulatu în modu de totu nesiguru.

C. Iul. Andrássy primesce proiectulu lui Várady, de ora-ce e mai corectu și mai precisu; înse nu se pote invol, ca guvernulu să fia invitat a ese- cută „numai decātu“ despusetiunile acestui proiectu.

Franc. Deák propune să se omita expresiunea „numai decātu“ și inlocu de „este invitat“ să se dîca „este impoternicitu.“ — Submitiendu-se la votu, drept'a și stang'a estrema adopta proiectulu lui Várady, cu modificatiunile facute de Franc. Deák.

Ședința se inchiaia la 12^{1/2} ore m.

Ședința de la 17 mart.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll. D'in partea guvernulu au fostu de facia ministrii: Lón- nyay, Gorove și Horváth.

Dupa cetirea și autenticarea procesulu verbalu alu ședinției d'in urma, presedintele presinta camerei mai multe petitiuni, cari se transpuna comisiuniloru re- spective.

La ordenea dilei urmeza bugetulu camerei pentru lun'a lui martisoru, preliminatu cu 79,443 fl. 8 cr. v. a. — Se primesce.

Raportorulu comisiunei centrale, George Urházy, raporta în privința proiectelor de legi relative: la spor- rirea listei civile a Majest. Sale, la abrogarea dreptulu de alboragi, la modificatiunea legi despre sustinerea provisorie a tribunaleloru financiarie, la acoperirea defi- citulu postalu d'in 1869 și la pensiunările comune. — Se voru tipari și pune în desbaterea camerei.

Ședința se inchiaia la 11 ore a. m.

Rabagani, 15. martiu 1870.

On. Redactiune!

În 12 martiu a. c. se ținū în basrec'a d'in Ra- bagani (cottulu Bihariei) parastasu pentru fe- ricitulu și demnulu de eterna memoria, Emanuolu Găsdu, fostulu septemviru la curi'a regesca. La st. liturgiă, celebrata de doi preți: Vasiliu Damsia, ase- soru consistoriale, și Elia Moga, paroculu loculu, asi- tara toti locuitorii, cu micu mare. După finirea st. mise, Rev. D. Vas. Damsia rosti unu cuventu eschiamă: „Domnedieu să lu ierte, în totu anulu i vomu radică paosu!“

Florianu Popa,
docinte rom. gr. or. în
Rabagani.

D'in cerculu alegatoriulu alu Diofentiulu-Mare.

Onorat'a redactiune a „Feder“ este rogata a dá publicității articolulu acestu-a:

„Qui tacet consentit.“

Invetiatoriulu gr. or. d'in Gavosdi'a Chinesu, de frica că i se va impută ver-unu delictu în contr'a sen- tenției de susu, carei-a se vede a fi densulu forte cre- dinciosu, recure prin numerulu 16. a. c. alu multu pretiu- tulu diurnalulu „Federatiunea“ înaintea tribunalulu publicu romanu, afirmandu, că densulu nu este tacutu, și dîce cum-că sunt pure neadeveruri asertiunile dlui Vladu, carele totu prin acelu diurnalulu, numerulu 12, ni enareza, că cei 180 adunati la conferința d'in Saculu în 18. Febr. a. t., la propunerea mentionatulu invetiatoriu i-au datu cuventulu de onore că voru votă cu densulu, și totu-si la alegere si-au calcatu cuventulu.

Invetiatoriulu Chinesu spre denegarea acestor'a, ni spune că elu nu a facutu propunerea, și încātu se țiene de person'a lui ni argumenteza că elu această nu-a po- tutu face pentru-că 1. candu a ajunsu elu acolo, mama- lig'a a fostu gat'a, a 2. pentru-că densulu nu a potutu

sentii mai romanesce de câtu conferinția romano-serba d'in Temisiora.

Prin aceste argumente nu vedem resturnata asertiunea dlui Vladu, carea se reduce la aceea, cum-că adunatii dela Saculu i-au datu cuventulu de onore că voru votá pentru densulu, si apoi densii si-au calcatu cuventulu.

Acestu-a e punctulu de cestiune pro carele invetiatoriali nu-lu denega, adeca nu dice, că nu si-a datu cuventulu de onore d'impreuna cu consortii; ma nece nu dice, că nu au voitu sè-lu dice, asié dara „Qui tacet consentit“, asertiunea dlui Vladu cu totu dreptulu o luámu de adeverata.

Ce se tiene de propunere, Chinesu éra nu dice că nu ar fi voitu sè o face, ci afirma numai că nu a potutu. — Acést'a i-o credemu toti cei ce scimu ce este vointia si ce este nepotintia. Dar' nu scimu de unde i-a purcesu acea nepotintia; dela conferinția d'in Temisiora? nu credemu, pentru-că nu amu mai auditu dela altulu sè se fia aprobatu acolo calcarea cuventulu de onore.

Dupa afirmatiunea propria a invetiatorului la punctulu 1. ne convingemu cum-că aceea a procesu mai vertosu d'in cauza că mamalig'a a fostu gati'a, pentru-că d'in esperientia de tote dilele scimu de siguru, cum-că pre lume suntu destui, carii langa mamaliga si-dau cuventulu de onore — parol'a — éra daca se gata mamalig'a, intorea dosulu, precum e proverbiulu romanilor nostri: „miti'a meana celui cu clis'a in mana.“

Acestu caracteru séu mai bine necaracteru e cunoscutu in genere de astutia vulpina, adeca vicienia vulpesca, si acést'a neci una-data nu amu observatu-o in ablegatulu nostru Vladu, de-si amu conversatu cu densulu diu'a si noptea, a casa si in caletoria; dar' neci dlu Chinesu ca conalegatoriu nu ni-a descoperitu acést'a neci una data, si neci acuma nu o intaresce cu vre-unu argumentu ci numai cu vorbe seci, — ca sè nu taca, dreptu ace'a dara nu-lu potemu sterge d'in rubrica calumniatoriloru malitiosi, ci-lu svatuimú asta-data, ca pre venitoriu sè ide in considerare si alta sentintia, totu in limb'a si literile strabune invescuta: „si tacuisses philosophus mansisses“, — apoi sè nu se tiena neci de un'a neconditunatu.

Tempu de vorbitu e odata

Si de tacutu alta data,

Nu incape risu si plansu;

Neci foculu nu prinde loculu

Cu ap'a ce stinge foculu,

Apa rece, foculu stinsu.

Apropos! fric'a că voru trece prin lume de taci-bundi se vede că a cuprinsu animele mai multoru romani, si inca d'entre cei de frunte inteleginti, încatu asta-di se intreou unii pre alții prin tote diurnalele in publicu a deonestá, inculpá, calumniá, defaimá si descoperi pana la extremitate, spre risulu si bucuria strainiloru, si spre durerea natiuniloru. Dora cugeta densii că publiculu ce face consentiesce cu ei pentru astifeliu de fapte vre una placere au bucuria? feresca domnulu Ddieu! Publiculu romanu ca crestinu nu escusa pre nimene altulu ce defaima pre fratele séu de-o data in publicu, fara numai pre celu ce respecteza procedur'a dictata de salvatorulu lumii: „De-ti va pecatul fratele teu, mergi si lu certa pre elu, si de nu te va ascultá, mai iè cu tine doue au trei marturei, si de nu va ascultá neci de densii spune lu adunárii (publiculu).“
Pop'a Teodoru Cantone.

VARIETATI.

** (Publicámu cu placere scirea c'a Junimea romana de la gimnasiulu d'in Bai'a-Mare a formatu una societate de lectura cu scopu de a-si creá una biblioteca d'in opuri si diuarie romanesce, unu coru vocali si a se cultivá in limb'a si literatur'a nationale. Membri ai societáti sunt toti studentii romani de aici in numeru de 142 insi, cari au conferitu pana acum 50 fl. pentru fondulu societáti, care s'a mai sporitu cu 14 fl. de la trei binefacutori. S'au cumperatu pentru biblioteca 30 tomuri de carti cu 40 fl. S'au prenumeratu la „Albin'a“, „Famili'a“ si „Gura-Satului.“ „Federatiunea“ o avemu d'in bunavointia Dlui cantoru localu. Conducatorulu societáti este Dlu Ioanu Popu, profesoru de limb'a si literatur'a romana. Comitétulu societáti s'au constituitu asié: vpres. Ionu Giula, casieru Demet. Pecurariu, controloru Iuliu Popu, bibliotecariu Constant. Dascalu, vbibl. Ionu Cototiu, prefect. de cancelaria Aureliu Simonu, conducatoru in cantu Ionu Stefu, notariu Ionu Cernescianu. — D'in comandarea societáti: Paulu Demianu m. p. stud. in cl. VI.

** (In Brasiovu) s'au intemplat de 5 lune incoce siese-spre-diece falimente, d'entre cari done de negutiatori romani.

** (Poporatiunea cottulu Crasn'a), conformu numerarei d'in urma a poporulu, face 62,714 locuitori, d'entre cari 5996 sunt rom.-cat., 36,905 grec.

cat., 17,745 de relegea elvetiana si 2042 gidani. Cu privire la ocupatiune, 524 sunt onoratori (oficiali), 22,932 economi si 1427 industriari. Seiu serie si ceti: 4189 barbati si 2163 femece, éra numai a ceti. 1731 barbati si 2488 femece. Contributiunea cottulu face 231,343 fl. v. a. Are 12,157 case, 2917 cai, 6855 boi, 9540 vacce, 9257 vitiei, 802 biboli, 138 asini, 40,863 oi, 7961 capre si 20,936 porci (rimatori.)

** Junimea romana academica d'in Viena, dupa cum cetiramu in unulu d'in nrii trecuti ai „Traianului“, emise unu apelu cãtra junimea romana academica de la alte institute academice cu scopu d'a mediu loci una colucrare colectiva intru realisarea unei mari serbatori natiunale monumentale la momentulu divinulu erou romanu, Stefanu celu Mare (la Putn'a, in Bucovina) in diu'a de Santa-Maria an. c. Salutandu in inim'a nostra acést'a idea m rãtia, amu acceptatu ca junimea nostra academica sè coresponda frumosulu apelu d'in Viena, si amu intelesu cu bucuria, că acea voce fratiésca afiá resunetu la intrãga tenerimea romana academica.

** Cetimú in „Gaz. Tr.“ de la 16 Mart. urmatorulu telegramu d'in Gherla: „Salutámu cu bucuria program'a intelegintiei romane d'in Turd'a publicata si in Gaz. Transilvaniei.“ Urméza 60 subscrieri. Totu in „Gaz.“ cetimú unu eco insufletitu si unu apelu alu junimei romane academice d'in Sabiu in favorulu infintiariei unei academie romane de drepturi. — Salutámu aceste manifestatiuni ale dorintieloru nostre legitime si natiunali.

** (Necrologu). EUFEMIA KATONA n. MANU cá socia, cu unic'a sa fiica EUFEMIA impreuna cu PETRU MANU consiliariu c. r. de finantia in pensiune, si FRANCISCA MANU ca socii, VERONICA si FLOREA n. KATONA ca sorori cu anim'a plena de intristare si dorere faeu cunoscutu că GEORGIU KATONA avocatulu si jurium inspectorulu alu clerulu gr. cat. d'in Archidieceasa de Alb'a Julia, dupa unu morbu indelungatu si greu de plumani, in etate de 29 ani a repausatu in Domnulu in 13 Martiu st. n. la 12 ore in amediú de di. Osamentele lui s'au benecuventatu si asiédiatu in 15 a l. c. la 1 ore d. m. in cemetierulu gr. cat. d'in pratul de diosu. BLASIU in 13. Martiu 1870. — Fia-i tieren'a usiora!

** In Neoplant'a se arangiá in 1. l. c. una adunare de poporu, despre a carei decurgere diuariulu „Reforma“ serie urmatoriele: In decursulu adunarei sosiá unulu dupa altulu telegrame de salutare. Unele d'intr'insele potu servi de esemplu: „Sè auda inimicii Serbiloru, că numele lui Mileticiu, este numele nostru alu toturoru; cine-lu vatema pre elu, acela vatema natiunea serbésca si ne vatema pre noi!“ etc. Adunarea a creatu siepte concluse, d'entre cari celu d'antãiu suna asié: „Noi radicámu cuventulu nostru contra fortiei si nedreptãti, reversate de Banulu Rauch, prin functiunarea sa, contractia constitutiunei, atãtu asupr'a regatelor Croati'a si Slavoni'a, câtu si asupr'a Sirmiuului si protestámu, contra arbitriulu, cu care elu apésa materialminte si moralmente pe fratii nostri serbi si croati, in contra legiloru umanitãti si fara nice una responsabilitate.“ In punctulu alu cinci-lea, adunarea si-esprime desplacerea facia cu procedur'a dietei pestane, carea a estradatu pre Mileticiu. Punctulu alu siepte-lea, care s'a primitu la propunerea lui Vladimiru Ioanovicu, suna estu-modu: „Adunarea, protestandu contra fortiei si nedreptãti, in fine, invidiéza pre Mileticiu, fiindu-că i-a succésu a intrá in catusie pentru libertate si a sanctiuná in fapta principiile, cari le-a sigilatulu natiunea serbésca cu sangele séu si cari traiescu in inim'a fia-carui Serbu!“

Sciri electrice.

Viena, 16. mart. Tote poterile catolice spriginesu pretensiunea Franciei, ca conciliulu sè mai améne cestiunea dogmei. — Arciducele Albrecht s'a reintorsu.

Viena, 16. mart. Listele secrete de conduita in armata s'au inlocuitu eu liste de calificatiune, cari le pote intelege fia-care oficieru.

Viena, 16. martiu. Comitétulu confessiunалу acceptá mai fara nice una modificatiune proiectulu de lege d'in anulu trecutulu relativu la cununi'a civile. Demel s'a alesu referinte.

Viena, 16. mart. Comitétulu pentru bugetu se consultá asupr'a salarisãrii invetiatoriloru de la scolele de mediulocu. Comitétulu, abatendu-se de la planulu regimulu, acceptá pentru Viena salariulu de 1000 fl., pentru invetiatorii d'in alte locuri principale câte 800 fl., bani de cortelu pentru Viena si Triestu 300 fl., adause locali pentru cele lalte locuri principale 150 fl.

Viena, 17. mart. Imperatulu Napoleonu decorá pre arci-ducele Albrecht cu marea cruce a legiunei de onore.

Viena, 17. mart. Clubulu polonu, vedindu cu câtu greutate si câtu de incetu curge discussiunea a supr'a resolutiunei, se consultá asta-sera cu tota seriozitatea pentru casulu unei repasri eventuale, n'a facutu inse nice unu conclusu.

Viena, 17. martiu. Legea financiaria pentru an. 1870, esita d'in consultãriile comitetulu pentru bugetu, statoresece tote erogatiunile statulu in sum'a de 320,646,158 fl. si tote perceptiunile statulu in sum'a de 317,195,040 fl. Pentru acoperirea neajunsulu concede a se face una detoria flotanta de 3,451,118 fl.

Constantinopole, 17. mart. Nubar Pasi'a se astepta aici. Interpretele vice-rege cu a sositu degiá. Se dice, că si vice-regele va cercetá Constantinopolea.

Parisu, 17. mart. De-si tote poterile catolice spriginira parerile si pretensiunile regimulu francesu facia cu conciliulu, totu-si se dice, că nu voru tramite deputati extraordinari la conciliu. Pre de alta parte poterile catolice se svatnescu intre sine, ca drepturiloru civile amenintiate de schem'a conciliulu sè li castige respectu pre calea legiloru sustatorice.

Trieste, 17. mart. (Post'a de Levante.) Aten'a, 12 mart. In mai multe provincie s'au intemplat conflicte d'in cauza alegeriloru comunale, ce se accepta. Guvernulu numesce unu comandante militariu in Peloponesu. Se va tramite acolo si una compania de pioneri.

Karlsruhe, 18. mart. Camer'a prima respinse, d'in cause de oportunitate, conclusulu camerei a dou'a, relativu la abrogarea pedepsei de morte.

Constantinopole, 17. mart. Nailoru comerciale li s'a conceau a trece liberu si noptea d'in Dardanele si Bosforu in marea mediterana si cea negra. Noue diecimi d'entre armeni catolici s'au despartitu de patriarculu Hassoun.

Madridu, 17. mart. Se afirma, că guvernulu a decisu facia de stimulariunea d'in Rom'a a nu tramite neci unu representante la conciliu. Se crede, că proclamarea infalibilitãti papali v stricá multu autoritãti si intereselor beserece ispaniole. Aci in locu existe tolerantia perfectã atãtu in cestiuni religiose câtu si in cele politice. Servitorii diferiteloru culte si apartienetorii toturoru partiteloru politice se bucura de libertate deplina.

Londra, 17. mart. Bilulu guvernulu pentru restituirea ordinei legali in Irlandia contien urmatoriele: Posiederea pistolorulu este opritu. Posiederea armelorulu si vendiarea pravulu de cec pusea se restringe. Strainii suspiciunati se voru arestá. Carcimele trebuescu inchise cu apusulu soarelui. Unele delictes se voru judecá in modu suci mariu. Autoritãtile sunt impoternicite a suspenda diuariele. Acestoru-a inse li este concea apelatiunea.

Versietiu, 18. mart. Domineca se vpetiené aici, sub cerulu liberu, unu meetingu maru serbescu. Scopulu meetingulu este a acceptá conclusele adunãrii poporale d'in Neoplant'a si votá deputatulu Svetozaru Miletics increderele serbiloru.

Burs'a de Viena 18. Mart. 1870.

5% metall.	61.55	Londra	124.20
Imprum. nat.	71.50	Argintu	121.35
Sorti d'in 1860	98.30	Galbenu	5.85
Act. de banca	725.—	Napoleond'or	9.89
Act. inst. cred.	282.40		

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMANI**
Redactoru respund. interim. **IONU PORUTIU.**